

PROFESJONSOPPGAVE

Likeverd i barnehagen

Utarbeidet av:

Heidi Iren Åsholm

Studium:

Deltids førskolelærerutdanning (DEFU 2011)

Innlevert:

Høst 2014

Sammendrag

Tittelen for denne profesjonsoppgaven er «Likeverd i barnehagen» og temaet er likeverd.

Denne rapporten er et resultat av et forskningsarbeid gjort for å belyse profesjonsoppgavens problemstilling: «Hvordan forstår førskolelæreren likeverd som verdi i møte med barn?»

I denne rapporten er det tatt i bruk kvalitativt intervju som metode, noe som tillot forsker å gå i dybden av førskolelærerens refleksjoner, meninger og tanker omkring temaet. Hva tenker førskolelæreren om likeverd, om likeverd som verdi, hvordan man skal møte barn i barnehagen ut fra en tanke om likeverd som et sentralt og viktig begrep.

Intervjuenes resultater med førskolelærernes mange forklaringer om ulike aspekter og sider ved likeverd er drøftet opp mot teori for å belyse problemstillingen. Deretter har forsker trukket en konklusjon om resultatene opp imot problemstillingen.

Forord

Du vet väl om att du är värdefull

Du vet väl om att du är värdefull

Att du är viktig här och nu

Att du är älskad för din egen skull

För ingen annan är som du

Det finns alltför många som vill tala om

Att du bör vara si och så

Gud Moder själv, hon accepterar dej ändå

Och det kan du lita på.

Du passar in i själva skapelsen

Det finns en uppgift just för dej

Men du är fri att göra vad du vill med den

Säga ja eller nej

Du vet väl om att du är värdefull

Att du är viktig här och nu

Att du är älskad för din egen skull

För ingen annan är som du

Ingemar Olsson

Takk til veileder for god starthjelp.

Takk til nære og kjære for støtte og oppmuntring.

Takk til medstudenter for motivasjon og gode råd.

Innhold

INNLEDNING	- 5 -
<i>Problemstillingen</i>	- 5 -
<i>Rapportens formål</i>	- 5 -
<i>Rapportens oppbygging</i>	- 5 -
TEORIPERSPEKTIV	- 6 -
<i>Likeverd i styringsdokumenter og lovverk</i>	- 6 -
<i>Makt og maktbruk</i>	- 7 -
<i>Likeverd i barnehagen</i>	- 9 -
METODE	- 11 -
<i>Begrunnelser for valg av metode</i>	- 11 -
<i>Presentasjon av informanter</i>	- 12 -
<i>Etiske overveielser og feilkilder</i>	- 13 -
<i>Førforståelse</i>	- 13 -
<i>Datainnsamling</i>	- 14 -
<i>Resultater</i>	- 14 -
Likeverd og likeverd som verdi.....	- 14 -
Likeverd i møte med barn	- 16 -
Negativ maktbruk.....	- 18 -
DRØFTING	- 19 -
<i>Drøfting: Likeverd og likeverd som verdi</i>	- 19 -
<i>Drøfting: Likeverd i møte med barn</i>	- 20 -
<i>Drøfting: Negativ maktbruk</i>	- 22 -
KONKLUSJON	- 23 -
AVSLUTNING	- 23 -
Litteraturliste	- 25 -
Vedlegg 1	27
Vedlegg 2	28
Vedlegg 3	29
Vedlegg 4	30

INNLEDNING

I denne profesjonsoppgaven er temaet likeverd. I rammeplanen er likeverd et sentralt tema og mye av verdigrunnlaget er forankret i forståelsen av likeverd. Det er derfor et aktuelt emne som forsker mener det er verdt å se nærmere på. Dette gjelder både hvordan likeverd kommer frem i lovverk og styringsdokumenter, førskolelærerens forståelse av likeverd og hvordan de praktiserer dette

Problemstillingen

Den valgte problemstillingen for denne profesjonsoppgaven er:

«Hvordan forstår førskolelæreren likeverd som verdi i møte med barn?»

Ut i fra denne problemstillingen vil forsker begrense oppgaven noe til å fokusere mest ut i fra en relasjon mellom voksne og barn.

Rapportens formål

Formålet med denne rapporten er å få en forståelse av hvordan førskolelæreren ser på likeverd som verdi og hvordan de tar i bruk dette i møte med barn. I følge rammeplan har barnehagen en samfunnsoppgave som består i å tidlig forebygge diskriminering og mobbing, og hvordan personalet møter barns uttrykk vil være av betydning for deres læring (Kunnskapsdepartementet (KUD), 2013). Forsker mener dette gjør likeverd til et sentralt og interessant tema.

Rapportens oppbygging

I denne rapporten vil forsker i teoriperspektivet først ta for seg likeverd i lovverk og styringsdokumenter. Deretter vil det følge en del om makt, som kan sees på som en motsetning til likeverd. I teoriperspektivets siste del vil forsker skrive om likeverd i møte med barn.

I metoddelen vil forsker redegjøre for begrunnelse av valg av metode, presentere informanter, redegjøre for etiske overveielser og feilkilder, samt førforståelse, datainnsamling og resultater av forskning. Deretter vil det følge drøfting av funn og konklusjon, før avslutning.

TEORIPERSPEKTIV

I dette kapittelet skal forsker presentere tekst omkring temaet likeverd i styringsdokumenter og lovverk, og teori som kan relateres til temaet likeverd.

Likeverd i styringsdokumenter og lovverk

Barnehagene i Norge forplikter seg å følge ulike lov- og styringsverk. Av disse kan nevnes «Lov om barnehager» og «Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver». Norge er også medlem i FN og har annektert FNs barnekonvensjon som en del av sin lovgivning. FNs barnekonvensjon fastslår at barn ikke skal diskrimineres hverken på grunn av dets foreldre, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske meninger, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold eller funksjonshemming. I tillegg skal barn ha rett til ytringsfrihet (Regjeringen, 2000). Lov om barnehager følger opp dette med at barn jevnlig skal få mulighet til å delta aktivt i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet, og rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger (Lovdata, 2006).

Lov om barnehager fastslår at barnehagen i samarbeid med hjemmet skal ivareta barnas behov for omsorg, lek, læring og danning og med dette fremme allsidig utvikling. Videre skal barnehagen bygge på grunnleggende verdier som vi kan finne både i kristen og i humanistisk arv og tradisjon. Nevnte verdier er respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet.

Loven fastslår at barnehagen skal anerkjenne barndommens egenverdi, bidra til trivsel og glede. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi og være et trygt sted for fellesskap og vennskap samt fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Videre forteller loven at det skal tas hensyn til barns alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, samt at barnehagen skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller (Lovdata, 2006).

I tillegg til barnehageloven skal rammeplanen gi nærmere regler for innholdet i barnehagetilbudet. I rammeplanen står det at barnehagen skal støtte og ta hensyn til individet så vel som å ta hensyn til fellesskapet, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Videre skal barnehagen styrke barns muligheter for aktiv deltagelse i fellesskap med andre barn.

Personalet er rollemodeller for barna og er ansvarlige for at verdigrunnlaget følges i praksis. Barnehagen skal jevnlig vurdere egen praksis og kulturen i barnehagen bidrar til å fremme verdier som skal utgjøre grunnlaget for barnehagens virksomhet. Rammeplanen hevder også at barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av mobbing og diskriminering. Både rammeplanen og barnehageloven hevder at barnehagen skal fremme demokrati og likestilling. Forståelsen av likeverd er en begynnende utvikling av demokratisk tenking. En måte å hevde demokratiet på i barnehagen er blant annet barnets rett til medvirkning (KUD, 2013).

Makt og maktbruk

Makt og maktutøvelse foregår på to plan som ofte påvirker hverandre. Makt på personnivå kan beskrives som ens egne motiver, holdninger og verdier. På systemnivå er makt grunnlagt i den makten og kontrollfunksjonen institusjonen eller tjenesten har i samfunnet. Vi deltar på systemnivå gjennom yrkesrollen. Systemmakt kan også utformes gjennom måten institusjonen organiserer seg på. Personlig makt kan komme til syne i situasjoner hvor enkeltmennesker har makt til å trenge gjennom viljen sin på tross av motstand. Personlig makt er ofte knyttet til den rollen man besitter innenfor et sosialt system. Maktens motsetning er avmakt. Avmakt beskrives som å ikke ha muligheter til å endre sin situasjon, og til å ikke kunne motsette seg andres viljeutøvelse overfor seg selv (Brodtkorb m/fl., 2002).

Voksne er i en mektig posisjon i forhold til barn når det gjelder barnets opplevelse av seg selv. Denne makten er det som kalles definisjonsmakt. Man kan bruke denne makten på en måte som er positivt for barnet, som fremmer barnets tro på seg selv og evne til å være selvstendig, men den kan også brukes på vis som undergraver barns selvstendighet og selvrespekt. Små barn er avhengig av sine voksne omsorgspersoner uansett hvordan de voksne utøver definisjonsmakt, derfor er det viktig å være klar over hvilken mektig posisjon man har når man jobber med barn (Bae,1996).

Paolo Freire bruker ordet «undertrykte» om de som blir påtvunget atferd eller meninger av en maktinnehaver og hevder i sin bok «De undertryktes pedagogikk» at de undertrykte nesten alltid vil ha en tendens til selv å bli undertrykkere i stedet for å frigjøre seg selv. Han hevder at de undertryktes tankestrukturer har tilpasset seg det motsetningsforholdet som finnes i de konkrete og eksistensielle situasjonene som har formet dem.

Dette betyr at de undertryktes oppfatninger av å være virkelige mennesker er det samme som å selv undertrykke, og at dette er deres oppfatning av menneskeverd. Videre hevder Paolo Freire at dette fenomenet blir til på grunn av de undertryktes troskap mot sin undertrykker og at de nettopp på grunn av denne troskapen har en manglende evne til å betrakte undertrykkeren utenifra på en objektiv måte.

I barnehagen kan vi forstå dette som den voksnes definisjonsmakt. Den voksne besitter stor makt i forhold til barna, og måten den voksne utøver denne makten på er av stor betydning for barnet. Freire hevder at om man tar fra et menneske dets verdighet vil ikke det kun gå utover dette mennesket, men også den som har tatt en annens verdighet. Barnet kan også definere seg selv ut i fra det forholdet som denne makten er avgjørende for. «Du er stor, du bestemmer. Jeg er liten, jeg bestemmer ingenting.» En slik forståelse av seg selv er motstridende med rammeplanens innhold om demokrati og barnets rett til medbestemmelse (KUD, 2013).

Når barnet definerer seg selv som ubetydelig ut i fra den voksnes definisjonsmakt kan dette føre til en dobbelthet. Det undertrykte barnet kan lide dobbelt under sine egne tanker om seg selv så vel som undertrykkerens. På denne måten kan vi si at barnet har gjort undertrykkerens bevissthet til sin egen og blir sin egen undertrykker (Freire, 2003). Dette skaper en konflikt i forhold til om man skal være seg selv, eller være en som den med makten vil at du skal være. Freire hevder at man ikke kan komme seg ut av dette maktforholdet om man ikke selv kan se at man blir undertrykket, og at så lenge man befinner seg i denne dobbeltheten vil man forbli et inautentisk menneske. For å delta i sin frigjørings pedagogikk hevder Freire at man først må bli klar over at man blir undertrykt.

I følge Freire kan ikke objektivitet eksistere uten subjektivitet, og de kan heller ikke deles som to motstående deler. Om man skiller objektiviteten fra subjektiviteten når man skal analysere kan det føre til objektivisme. Videre hevder han at om man forneker objektiviteten i analyse eller i en handling resulterer dette i subjektivisme. Subjektivitet og objektivitet er i et dialektisk forhold, to motsetninger som går opp i en høyere enhet. Dette kan forstås som at vi utfører våre handlinger på en bestemt måte, så tar vi et steg ut av oss selv og situasjonen og ser på oss selv utenifra med et kritisk blikk, reflekterer og analyserer. Så kan vi gå tilbake til nye handlinger og kanskje handle annerledes.

«Valget står mellom å følge ordre eller ha et valg, mellom å være tilskuere eller aktive, mellom å handle eller å ha illusjonen av å handle fordi undertrykkerne handler. Det er valget mellom å tale ut eller være taus, kastret i sin evne til å skape og gjenskape, i sin evne til å forandre tilværelsen» (Freire, 2003, s.17).

Likeverd i barnehagen

Av de foregående avsnittene har vi sett at lovverk og styringsdokumenter nevner likeverd som en verdi samt fastslår at personalet i barnehagen skal møte barn på en måte som fremmer deres utvikling, både selvutvikling og som et individ i en del av et fellesskap, at alle barn er like mye verdt og skal behandles deretter. Vi har også sett på de voksnes mektige posisjon som omsorgspersoner i barnehagen og en del på hva dette kan gjøre med barnet om makten blir utøvd i en mer negativ retning. Dette avsnittet skal ta for seg likeverd i barnehagen, og egen bevissthet og holdninger.

Når det gjelder likeverd i barnehagen vil man også komme opp i situasjoner som dreier seg om likestilling. Wahlström hevder at barn fra fødselen av har ulike roller etter kjønn. Hun hevder at gutter kan sees på som mer robuste og at jenter blir mer passet på. Wahlström forteller i sin bok «Jenter, gutter og pedagoger» (2004) om en barnehage som deltok i et likestillingsprosjekt i Gävle hvor det gjennom observasjon kom fram at pedagogene ubevisst bidro til at kjønnene fikk ulike forutsetninger selv om de forsøkte å jobbe for det motsatte. Gjennom analyser kom det også fram at jenter og gutter deler seg opp i ulike grupper i lek, samt at når barna lekte i disse gruppene øvde de inn de begrensede kjønnsrollene og forsterket disse. Dette førte igjen til økt polarisering. Som tiltak utformet de en kompensatorisk likestillingspedagogikk som skulle omfatte begge kjønn så vel som pedagogene. For barna betød dette blant annet å utvide deres kjønnsrolle og styrke deres identitet og selvfølelse. Målet var også å fremme selvhevdelse og selvstendighet hos jentene, og for guttene å styrke fellesskap med andre og utvikle kompetanse nødvendig for relasjoner (Wahlström, 2004).

I barnehagen er personalet omsorgspersoner, og som omsorgspersoner må man være aktive lyttere og vise interesse for barnet, og barnets uttrykk. Lytting er en aktiv prosess. Denne prosessen omfatter både å registrere, tolke, bekrefte og svare/reagere. I denne prosessen finner vi også tillitt, innlevelse og empati (Askland, 2006).

I barnehagen er man i samspill med andre mennesker hele tiden. Dette nødvendiggjør å inneha kunnskap og ferdigheter innenfor samspill, som igjen forutsetter interesse og engasjement. Man må ha empati for barna men også kunne distansere seg når det er riktig. Man må kjenne sine egne sterke og svake sider for å kunne ha slike samspill, samt å kunne kjenne på barnas følelser og opplevelser. Man må møte barn på en passende måte, samt være kapabel til å se hva som foregår i samspillet mellom seg selv og omsorgsmottakeren (Tholin, 2007).

Barn skal møtes på en måte som sier at alle barn er like mye verdt, men man skal også være bevisst på at ens egne følelser også er av betydning for samspillet med andre og hvordan dette utvikler seg. Samspillet mellom den voksne som omsorgsgiver og barnet som omsorgsmottaker er i dynamisk utvikling, og det synet man har på seg selv vil prege kontakten man får med barnet. Ved å være bevisst på personlige egenskaper og hvordan dette kan innvirke på kontakten man får med barnet vil man kunne bedre kontakten. Det er ikke bare synet man har på seg selv som innvirker på samspillet mellom voksen og barn, men også det synet man har på barnet. Askland hevder at om man for eksempel synes et barn er skittent eller illeluktende vil dette avgjøre kontakten man får med barnet. Dette preges ut fra det synet man igjen har på skitt og det som er illeluktende. Ditt syn på barnet avgjør hvor tett kontakten blir, og reaksjonen din på barnets væremåte, personlighet, hygiene og annet, sier like mye om deg som person som barnet (Askland, 2006). Dette er også noe som krever bevissthet omkring, å endre tankestrukturer gjennom refleksjon kan kanskje gjøre at man ser at det man klandrer barnet for, opprinnelig kommer fra deg selv. Ved å se barnet, og å gi barnet en opplevelse av at vi både hører, ser og forstår, bekrefter for barnet at det har en egenverdi (Askland, 2006).

Det er flere sider ved en selv og ens holdninger og verdier som kan innvirke på ens syn på barnet. Hvordan man oppfatter foreldrene, hvordan man oppfatter foreldrenes krav til barnehagen, hvor god kontakt man har med foreldrene og den statusen man oppfatter at foreldrene kan synes å ha forveksles med forventningene man har til barnet (Askland, 2006). Da vil det være viktig at de voksne som omsorgsgivere og et profesjonelt personale er bevisst på sine egne oppfatninger av barnet og foreldrene og forsøker ikke å forveksle dem. Om man opplever at man har en negativ oppfatning av barnet må dette jobbes videre med, samt jobbe med å se barnets ressurser og å skape god kontakt med barnet. For å skape gode relasjoner til barn må man gi barnet ros, positiv oppmerksomhet og være med på felles positive aktiviteter. En måte å gjøre dette på er ved barnestyrt lek (Kvello, 2010). Det som kan gi en fordel er om man benytter seg av barnas interesser og det de mestrer.

Bae hevder at anerkjennelse springer ut av en grunnleggende holdning av likeverd og respekt. Videre hevder hun at anerkjennelse kommer til uttrykk gjennom væremåte i relasjon til andre. Hun mener også at anerkjennelse er en verdi i seg selv, samt at å bruke anerkjennende kommunikasjon som et metodisk prinsipp vil kommunikasjonen i relasjonene være strategisk og bære preg av kontroll fra den voksnes side. I følge Bae har anerkjennende kommunikasjon sammenheng med verdier og at disse verdiene må være integrert i ens personlighet.

Barns medvirkning gir oss gode muligheter til å anerkjenne barnet, barnets tanker, meninger og følelser. Man gir barnet en bekreftelse når man anerkjenner barnet. Denne bekreftelsen forteller barnet at det blir sett og hørt, samt at de voksne er nærværende og tilgjengelige. Det er også viktig at voksne i barnehagen husker at barnet speiler seg følelsesmessig i sine omsorgspersoner og gjennom dette erkjenner seg selv (Høigård, 2006). Ut i fra dette kan man si at måten man møter barnet på vil være av stor betydning for barnets utvikling av selvbilde og selvtillit. Ved å praktisere barns medvirkning gir man barnet gode muligheter for å føle mestring ved at det har vært med på å ta en avgjørelse. Man tar bort følelsen av at å være liten er ensbetydende med å ikke kunne være med på å bestemme i egen hverdag. Dette kan også sees på som myndiggjøring av barnet og som et ledd i barnets selvstendigjøring.

METODE

Metoden skal fungere som et redskap i møte med det man vil undersøke og være behjelpelig i å systematisk stille kritiske spørsmål til de valg man foretar seg, og konsekvensene av disse (Dalland, 2012). Metoden er forskerens redskap for innsamling av kunnskap, hvilket betyr den informasjonen man behøver til undersøkelsen. Det er ulike metoder man kan ta i bruk for å samle inn data, blant annet intervju, observasjon og spørreundersøkelse. I denne rapporten har forsker valgt kvalitativt intervju som metode.

Begrunnelser for valg av metode

I arbeidet med andre mennesker er samtalen det viktigste redskapet. Å gå inn i en samtale innebærer å ta i bruk alle ressurser, både menneskelige og faglige ressurser. Dette innebærer direkte kontakt med mennesker som deler sin erfaring, og som påvirker oss med sine opplevelser og erfaringer (Dalland, 2012).

Den profesjonelle samtalen skal føre til forståelse av hva det som sies betyr for den du snakker med. Intervjueren og informanten produserer kunnskap sammen. Forskeren er instrumentet i forskningsintervjuet, og på grunnlag av de spørsmål forskeren stiller får man svar. Om resultatet etter intervjuet er troverdig avhenger av forskerens evne til å oppfatte, forstå og tolke svar (Dalland, 2012).

En kvalitativ metode tillater forskeren å inngå i et jeg-du-forhold med undersøkelsespersonen og å gå i dybden på undersøkelsespersonens meninger, tanker, holdninger og opplevelser. Dette er svar som ikke er målbare og som ikke kan tallfestes. (Dalland, 2012). Kvalitativ betyr «verdi», «art» eller «beskaffenhet», mens kvantitativ kan oppleves som ordets motsetning og betyr «det som angår mengden eller graden». Kvantitative metoder har en fordel i å kunne gi forskeren data i målbare enheter og tas i bruk for å belyse ytre forhold, mens kvalitative metoder er rettet mot subjektive opplevelser (Løkken og Søbstad, 2006).

Sentralt i denne rapporten er å undersøke hva likeverd er for førskolelæreren, hvordan førskolelæreren forstår likeverd som verdi i møte med barn, og hvordan en kan jobbe med dette på handlingsnivå. Dette innebærer å skape en forståelse av førskolelærerens tanker, meninger og refleksjoner omkring temaet likeverd og derfor er kvalitativt intervju valgt.

Presentasjon av informanter

Informant 1 er 29 år, utdannet førskolelærer og har jobbet i kommunal barnehage i 8 år, både på storbarnsavdeling og småbarnsavdeling.

Informant 2 er 31 år, har jobbet i barnehage siden 2005 med både store og små barn, og var da barne- og ungdomsarbeider. Hun ble utdannet førskolelærer i 2010 og jobber i privat barnehage.

Informantene representerer barnehager av ulik størrelse og ulik organisering. Den kommunale barnehagen har adskilte avdelinger, mens i den private barnehagen deler både små og store barn lokalet, og deler seg inn i grupper i løpet av dagen.

Det er ikke rapportens intensjon å stille den ene informantens erfaringer og refleksjoner opp mot den andre, men to informanter fra ulike barnehager kan være hjelpelig i å sammen belyse problemstillingen bedre enn en informant.

Etiske overveielser og feilkilder

De etiske overveielserne i denne rapporten er at rapporten er skrevet i utdanningsøyemed, hvilket vil gi forsker størst nytte av resultatet i forhold til informantene. På bakgrunn av dette ble intervjuene gjennomført på en måte som ligger nært opp til en åpen samtale med god flyt omkring et tema. Ved at forsker kommer med motsvar og egne betraktninger omkring samme tema er håpet at informanter skal ha en følelse av at dette er en samtale begge parter kan ha nytte av. I problemstillingen er det allerede vedtatt at likeverd er en verdi, dette på bakgrunn av at rammeplanen –som er bygd på bakgrunn av teori-, barnehageloven og FNs barnekonvensjon sterkt hevder barns rett til likeverdig behandling. På denne måten kan man si at forskningsvirksomheten er kumulativ. (Dalland, 2012).

Andre etiske overveielser i planleggingsfasen er at temaet i denne rapporten er et trygt tema hvor man ikke nødvendigvis behøver å møte på de store etiske utfordringer, med mindre informantene er preget av slike erfaringer og gjerne vil ha de fram i lyset.

En eventuell feilkilde i denne rapporten kan være at forsker og den ene informanten kjenner hverandre fra tidligere. Tiltak gjort i forhold til dette var en samtale på forhånd hvor det ble etablert en enighet om at intervjuet skulle finne sted i barnehagens lokaler på dagtid, og en enighet omkring å møte hverandre på et profesjonelt plan. En annen feilkilde som alltid vil være til stede er om forsker farger resultatene etter sin egen mening (Dalland, 2012), derfor er det viktig å være bevisst på dette under arbeidet med rapporten.

Førforståelse

Forskerens syn på likeverd er at alle mennesker er like mye verdt, uavhengig av etnisitet, kultur, språk, religion, utseendet, væremåte og kjønn. Alle mennesker er like mye verdt. I forhold til barnehager trenger ikke likeverd bety at alle skal være like, alle barna behøver ikke å like de samme aktivitetene eller ha de samme interessene, men tilbudet skal være til stede. Barn skal også ha krav på å bli møtt av de ansatte på en god måte, og ingen barn skal behøve å føle at de blir holdt utenfor. Enkeltbarnet skal ikke behøve å føle at de andre barna får en mer gledelig mottagelse av de voksne enn det selv gjør, samt at de voksnes kontakt med andre barn er av større kvalitet enn den de selv får ta del i. De voksne skal også være bevisst på dette og gi av seg selv på lik linje. Dette behøver ikke å bety at kontakten skjer på lik måte i relasjonen mellom den voksne og barna, og dette er de voksnes utfordring som omsorgspersoner i barnehagen; å finne ut av hvordan man best kan nå de ulike barna for å gi de den samme oppfølgingen.

Rammeplanen gir et tydelig budskap om at likeverd har en sentral og fundamental plass i barnehagen, men erfaringer forsker har gjort seg tilsier at rammeplanen av og til kan tolkes på ulikt vis og at man kan velge å jobbe mest med de elementer man føler man har en fordel i. En annen refleksjon omkring førforståelse er at forskerens erfaring tilsier at aktive barn ofte kan sees på som uromomenter og at de voksne har lettere for å gi av seg selv til rolige barn som aktivt søker voksenkontakt. Dette har forsker utarbeidet en case om for å belyse slike situasjoner.

Datainnsamling

Forsker har på forhånd utformet åpne spørsmål i intervjuguiden som tar sikte på å innhente svar av en mer utfyllende karakter i motsetning til ja og nei spørsmål (Dalland, 2012). Intervjuguiden inneholder spørsmål samt en case basert på rapportens tema «Likeverd». Det ble benyttet lydopptak for å oppnå korrekte sitater, og intervjuene ble gjennomført i informantenes barnehagelokaler på møterom med god flyt i samtalen.

Resultater

Resultatene av intervjuene ble transkribert. For å tolke funnene ble ulike emner innenfor temaet utvalgt for å belyse funnene av det som virket å være relevant for problemstillingen. Disse funnene ble så kategorisert. De utvalgte emnene er; «*Likeverd og likeverd som verdi*», «*Likeverd i møte med barn*», samt «*Negativ maktbruk*».

Likeverd og likeverd som verdi

Informant 1 forteller at hun forbinder likeverd med at uansett religion, kjønn og væremåte skal vi se på alle barn som like mye verdt. Informant 2 forteller at likeverd handler etter hennes mening om at alle mennesker, uavhengig av kjønn, etnisitet og funksjonsevne, er like mye verd og at i barnehagen skal personalet møte alle barn med tanken om at alle har samme verdi. På spørsmål om hvilke tanker de gjør seg omkring likeverd som verdi er det ingen av informantene som stiller spørsmål ved at forskeren stiller dem et spørsmål med en allerede vedtatt sannhet; at likeverd er en verdi. Informant 1 forteller at likeverd som en verdi handler om holdningene til hver enkelt, samtidig som at dette er noe man burde snakke om på avdelingene. Hva man legger i det, og hvordan man vil at dette skal komme til syne i det daglige arbeidet med barna, men også mellom voksne.

Hun sier at det er viktig å gjøre seg opp tanker omkring dette, men at på hennes avdeling har de ikke snakket om dette, men det skal de gjøre, siden det er et viktig tema å diskutere.

«Ordet likeverd sier mye om hvilket syn man har på mennesker. Også i forhold til gutter og jenter, og at de skal ha de samme mulighetene». (Informant 1)

Informant 1 forteller at de ser ulikheter på jenter og gutter, blant annet i forhold til aktivitetsnivå og interesser, og at dette selvfølgelig er greit, men likeverd og likestilling for dem går ut på at alle skal få det samme tilbudet og ha de samme mulighetene til å delta.

«Vi begynner jo ikke med snekring uten at jentene skal få være med, for eksempel. Likeverd og likestilling går litt over i hverandre» (Informant 1)

Informant 2 forteller at likeverd er en verdi som bør stå like høyt i barnehagen som ellers i samfunnet, ettersom personalets verdier farger hele deres pedagogiske virke og har stor betydning for barnas selvfølelse og selvtillit. Videre forteller hun at hvordan de møter barna og viser dem at de er like verdifulle uansett ikke kan undervurderes. Informanten mener at verdiene bør diskuteres i personalgruppa og bør farge alt de gjør i hverdagen.

«Bevisstgjøring er nøkkelen» (Informant 2)

Videre sier informant 2 at samfunnet vårt er bygget på et prinsipp om likeverd, både med tanke på alles rett til å være med å ta beslutninger, velferdssamfunnet og i menneskerettighetene.

«Den viktige jobben med å gi barna innsikt i hvordan vårt demokratiske samfunn fungerer og at alle har rett til en stemme og er like mye verd, starter i barnehagen!» (Informant 2)

Likeverd i møte med barn

Når det gjelder å praktisere likeverd i barnehagen forteller informant 2 at hun er bevisst på hvilke leker hun tilbyr de minste barna. Hun sier at det ofte kan være lett å ta fram bilene til småguttene og dukkene til småjentene, og sier at det er helt greit det, dersom barna selv har valgt det, men hun mener at de som jobber i barnehagen må tilby barn begge deler slik at de ikke bygger opp under en stereotyp gutte- og jentelek allerede fra før barna fyller 1 år.

Informant 1 føler at de behandler barna på avdelingen likt. Hun sier at hun da tenker på de litt aktive barna som kan få litt negativ tilsnakk, og at de er bevisste på at disse barna også får mye positiv oppmerksomhet på deres sterke sider. Siden barna på hennes avdeling er så små, handler det mest om deres behov og primæromsorg enda.

Det de trenger der og da, og at de er til stede for å passe på at de får det ved å bli kjent med de, være på gulvet der de er, tyde språk, slik at de forstår hva de vil. Vi prøver å møte barna på deres premisser, forteller hun.

«Likeverd i møte med barn tenker jeg at går ut på hvordan vi ter oss sammen med dem. Det er enkelt å si til en jente «å, så fin kjole du har på deg i dag!» og si til en gutt at han har fått seg nye tøffe støvler. Man må være bevisst på ordvalg og stemmebruk, og hvordan vi er sammen med barna» (Informant 1).

Informant 1 sier at å praktisere likeverd i møte med barn er å se barna som de er, å se barna med deres styrker. For eksempel kan man av og til bli sliten av de som er veldig aktive, men de har også gode sider.

«Å være aktiv behøver ikke å være noe negativt, selv om det gjør at man fortere legger merke til disse barna. Dette gjelder også de stille og rolige barna, kanskje behøver de å bli utfordret for å få de med i lek og samspill med andre barn? Vi skal ikke bruke kos på fanget som en hvilepute og tenke at så lenge det sitter et barn i fanget så gjør jeg i hvert fall jobben min!» (Informant 1)

Informant 2 nevner også dette og forteller at hun kontinuerlig jobber med seg selv for å prøve å gi like mye oppmerksomhet og kos til de som ikke krever det så mye. Hun sier at det kan være en utfordring fordi en må finne andre veier inn til de som ikke kommer og setter seg i fanget og at barn er forskjellige, men like mye verd, så det handler bare om å se dem og nå inn til dem på riktig vis.

«For meg handler likeverd i møte med barna om å tenke på hvert enkelt barn som et eget individ, ikke nødvendigvis som gutt eller jente, et barn med eller uten diagnose, et barn med ressurssterke eller ressurssvake foreldre. Jeg skal ikke tillegge dem eller trekke fra egenskaper de ikke har, ut i fra stereotyper» (Informant 2)

Informant 2 forteller at hun har både positive og negative erfaringer i forhold til likeverd mellom barn. Hun mener at det eksisterer en oppfattelse av at barn ikke forskjellsbehandler hverandre og ser på alle som like mye verd, og hun deler dette synet til en viss grad.

«Blant annet når det gjelder hudfarge og funksjonsnedsettelse synes jeg barnehagebarna viser en utrolig forståelse som vi voksne burde ha lært av! De tar de andre barna for det de er og bryr seg ikke om ulikhetene, men de tar hensyn til funksjonsnedsettelsene. Helt i tråd med likeverdsprinsippet!» (Informant 2).

Derimot opplever hun at kjønn er et område der likeverd ikke står like høyt blant barnehagebarna, og har erfart at barn ekskluderer det andre kjønn.

«Vi aksepterer ikke slik behandling av hverandre i barnehagen vår, men det er en vanskelig oppgave når hele verden er delt inn i lyserosa og lyseblått helt fra før fødselen, og kjønnsstereotypen blir kraftig forsterket av både foreldre, handelsstanden og andre hele oppveksten. Vi kjemper en kamp det er vanskelig å vinne.» (Informant 2)

Informant 1 har ikke den samme erfaringen fra sin avdeling, hun forteller at barna på hennes avdeling er så små enda, men at ved 2-3 års alderen får de litt sterkere meninger. Da kan det oppstå situasjoner der barn for eksempel blir utestengt fra lek og lignende. Hun ser på dette som begynnende mobbing, og mener det er viktig at man jobber med å fremme barns forståelse av at alle er like, og å hjelpe de som blir stående utenfor slik at de får ta del i lek og samspill med andre barn.

Negativ maktbruk

Begge informantene sier at den voksne i casen forskjellsbehandler barna og favoriserer Emma, og begge mener at dette ikke er akseptabelt av en voksen i barnehagen. Videre nevner begge informanter at det kan være enkelt å velge de som søker til voksne. Informant 2 forteller at det ofte kan være slik at en ubevisst trekker mer til de barna som selv gir mer av seg selv og søker voksenkontakt, men at det da er viktig med bevisstgjøring i personalgruppa. Informant 1 forteller også at barn er forskjellige. Noen liker ro, mens andre ikke har tid til å sitte i fanget eller til å være med på bordaktiviteter, men at tilbudet likevel skal være der.

«Vi skal jo være på alle områder der barna er. Det er lett å tenke at barna på gulvet er opptatt, de er jo i aktivitet. Samtidig er det også lett å ta seg av barn som søker voksenkontakt oftere. Her er det viktig å være bevisst, og å se til at alle får ta del. Alle barn skal få tilbud om voksenkontakt» (Informant 1)

Informant 1 mener det er feil av den voksne i casen å favorisere rolige barn og at hvis man bevisst skal velge rolige barn går man glipp av å se de andre barna.

«At den voksne i casen setter på bremsene i forhold til å gi barnet en hadet-klem mener jeg viser mye av hennes syn på barn, og det er ikke bra» (Informant 1)

Når det gjelder casen sier hun at det er en selvfølge å gi barnet en klem og forteller at store barn legger fort merke til forskjellsbehandling. Hun mener at dette blir feil atferd når vi skal være en god rollemodell. Informant 2 nevner også dette og sier at den voksne i casen; «Ingrid» bør få hjelp til å tenke over egen praksis. Videre forteller hun at barn som «Iver» leser nok «Ingrid» og hennes kroppsspråk, og at selvfølelsen ikke blir bygd opp av slike opplevelser.

«Uansett hvordan barnet er, om det kanskje er litt skittent eller ofte kan finne på farskestreker så skal ikke det ha betydning. Ikke om barnet har en annen religion eller kommer fra et annet land heller, det skal ikke bety noen verdens ting for hvordan vi er sammen med barna» (Informant 1)

Informant 1 forteller at hvis de merker at en av de ansatte behandler et barn annerledes for eksempel på grunn av at det barnet ofte kan være litt skittent eller at det er litt dårlig hygiene

så kan de ikke la dette skure og gå over en lengre periode og at det da er viktig å snakke med foreldrene. Hvis de da får bedre rutiner på hygien vil dette barnet ha de samme forutsetningene som de andre barna, forteller hun.

«Det er viktig at vi handler bevisst ut i fra de nye forutsetningene, og ikke henger fast ved de gamle, selv om dette heller ikke skal ha noen betydning for hvordan vi ser på barnet» (Informant 1)

Informant 2 sier at dersom hun hadde lagt merke til at hun selv eller en av hennes medarbeidere forskjellsbehandler et barn ville hun brukt personalmøter til å diskutert hvordan de kan snu trenden, og at først og fremst må tanken om likeverd understrekes og etableres en enighet i personalgruppa om at det er viktig. Deretter ville hun ha tatt opp den enkelte saken, hvilket hun sier forutsetter at personalgruppa har en åpen og ærlig holdning ovenfor hverandre slik at diskusjon og refleksjon sammen er mulig. Praksishistorier å diskutere ut ifra kan være en god løsning, mener hun. Informant 2 forteller at de ansatte på barnehagen i fellesskap har utformet retningslinjer for hvordan de skal møte barna i barnehagen, blant annet var det stor enighet om at de skal møte hvert enkelt barn på deres premisser, væremåte og nivå.

«I retningslinjene har vi også skrevet ned at vi må spørre oss selv hvorfor vi sier nei når enkelte barn spør om å få lov til noe. Hvorfor sier vi nei i akkurat denne situasjonen til akkurat dette barnet? Kan vi si ja?» (Informant 2)

DRØFTING

I dette kapittelet skal forsker drøfte de kategoriserte funnene opp mot teori for å belyse problemstillingen.

Drøfting: Likeverd og likeverd som verdi

Informantene forteller begge at likeverd betyr for dem at alle barn er like mye verdt uansett hva som gjør de ulike. De nevner blant annet religion, kultur, etnisitet og funksjonsevne. Dette er i tråd med hva lovverk og styringsdokumenter fastslår omkring likeverd.

På spørsmål om hvilke tanker de gjør seg omkring likeverd som verdi stilte ingen av informantene spørsmålstegn ved at forskeren stilte dem et spørsmål med en allerede vedtatt sannhet; at likeverd er en verdi. Dette kan fortelle at informantene allerede ser likeverd som en viktig verdi i barnehagen og at de er godt kjent med rammeplanen. Det kom også fram at likeverd omhandler den enkeltes holdning, men at hver avdeling bør snakke om hva de legger i ordet.

Dette samsvarer godt med rammeplanen som hevder at personalet jevnlig skal reflektere over egen praksis og kulturen i barnehagen. Den ene informanten forteller at ordet likeverd viser hvilket syn man har på mennesker. Videre trekker hun det også ned til likestilling mellom kjønnene, og forteller at likestilling og likeverd går litt inn i hverandre.

Informant 2 forteller at likeverd er en verdi som bør stå like høyt i barnehagen som ellers i samfunnet, ettersom personalets verdier farger hele deres pedagogiske virke og har stor betydning for barnas selvfølelse og selvtillit. Dette samsvarer helt med rammeplanen, der det hevdes at hvordan de voksne møter barns uttrykk vil være av stor betydning for deres læring (KUD, 2013).

Hun viser også at hun forstår viktigheten av å møte barn med likeverd i tankene når hun trekker inn resten av samfunnet. Barnet vokser og skal videre ut i andre deler av samfunnet når de er ferdig i barnehagen. Dette kan sees i tråd med Freires teori om undertrykte. Han hevdet at de undertrykte selv nesten alltid ville ende opp som undertrykkere. Videre forteller informanten at verdiene bør diskuteres i personalgruppa og farge alt de gjør i hverdagen, samt at bevisstgjøring er nøkkelen. Dette kan vi også se i tråd med Freire og hans teorier om objektivitet og subjektivitet. Objektivitet kan ikke eksistere uten subjektivitet. Å bevisstgjøre seg selv på sine handlinger krever at man tar et blikk på seg selv utenifra. For å få til dette må man ut av den subjektive handlingen samspill er, og se på situasjonen på en objektiv måte. Så kan man gå tilbake til handlingsnivå og kanskje handle annerledes neste gang, på en måte som samsvarer mer med de styrende verdiene.

Drøfting: Likeverd i møte med barn

Informant 1 forteller at hun føler barna på hennes avdeling blir behandlet likt. Videre forteller hun at de som kanskje er litt ekstra aktive og ofte kan få litt tilsnakk også får mye ros og positiv oppmerksomhet på deres sterke sider. Hun forteller at å praktisere likeverd i møte med barn handler om å se barna som de er og med de styrkene de har. Hun nevner aktive barn, men mener at å være aktiv ikke behøver å være noe negativt.

Dette kan vi se opp mot Askland. Ens eget syn på barn som er noe ekstra aktive kan prege den kontakten man får med barnet. Men ditt syn på slike barn sier like mye om deg som person som barnet (Askland, 2006). I slike tilfeller kan man hevde at objektiviteten er avskilt fra subjektiviteten og at man har havnet i en handlingssituasjon preget av subjektivisme (Freire, 2003).

Informant 2 forteller at likeverd i møte med barn handler om å tenke på hvert enkelt barn som et eget individ, ikke nødvendigvis som gutt eller jente, et barn med eller uten diagnose, et barn med ressurssterke eller ressursvake foreldre. Hun sier at hun ikke skal tillegge dem eller trekke fra egenskaper de ikke har, ut i fra stereotyper. Dette kan vi også se opp mot hva Askland hevder. I følge Askland er det flere sider ved en selv og ens holdninger og verdier som kan innvirke på ens syn på barnet. Blant annet hvordan man oppfatter foreldre, hvordan man oppfatter foreldrenes krav til barnehagen, den kontakten man har med foreldrene og den statusen man oppfatter at foreldrene kan synes å ha forveksles med forventningene man har til barnet (Askland, 2006). Informanten viser med sine svar at hun er bevisst på å ikke forveksle disse og å se barnet som et individ.

Begge informantene nevner at de forsøker å gi like mye oppmerksomhet til de som ikke krever det så mye. Informant 2 sier at det kan være en utfordring fordi en må finne andre veier inn til de som ikke selv aktivt søker voksenkontakt. Videre forteller hun at barn er forskjellige men like mye verd, og at det handler om å se dem og nå inn til dem på riktig vis. Her kan vi bruke Kvellos teorier om hvordan en kan skape en god relasjon til barnet. Dette gjøres ved å gi barnet ros, positiv oppmerksomhet og være med på felles positive aktiviteter. En tilnæringsmåte kan være barnestyrt lek (Kvello, 2010). Å benytte seg av barnas interesser og det de mestrer kan også være en fordel.

Informant 1 forteller at når det gjelder likeverd mellom barn så har hun ikke så mye erfaring med det fra hennes avdeling da barna der fremdeles er ganske unge. Hun er likevel klar over at det kan dukke opp sterkere meninger, utestenging fra lek og begynnende mobbing allerede når barna er 2-3 år gamle og forteller at det da vil være viktig å jobbe med å fremme barnas forståelse av at vi alle er like og at alle kan leke med alle.

Informant 2 forteller at barn ofte er bedre enn voksne til å akseptere hverandre på tross av både hudfarge og funksjonsnedsettelse, og at voksne har mye å lære av barna.

Derimot opplever hun at kjønn er et område der likeverd ikke er like viktig, og har erfart at barn ekskluderer det andre kjønn. Om dette forteller hun at barnehagen ikke aksepterer slik behandling av hverandre, men at dette er en vanskelig oppgave. Hun forteller at kjønnene blir delt inn i lyserosa og lyseblått fra fødsel av og at både foreldre og handelsstanden er med på å forsterke dette. Informant 2 føler at dette er en kamp som er vanskelig å vinne. Dette kan vi også se i forhold til hva Wahlström forteller i funnene i et likestillingsprosjekt. De fant at barna delte seg inn i grupper og øvde inn og forsterket de begrensede kjønnsrollemønstre som de var tillært fra voksne. Her viser informanten at barnehagen har tatt grep i forhold til ekskludering i lek på grunn av kjønn.

Informant 1 nevner også at likeverd i møte med barn handler om bevissthet i forhold til stemmeleie og ordbruk. Dette kan relateres til Baes teorier om anerkjennende kommunikasjon, og at dette kommer som følge av en grunnleggende holdning av likeverd og respekt.

Drøfting: Negativ maktbruk

Begge informantene forteller at å forskjellsbehandle barn ikke er akseptabelt av en voksen i barnehagen. Begge nevner også at det av og til kan være enklere å velge de barna som søker til voksne. Informant 2 forteller at i slike situasjoner vil det være nødvendig med bevisstgjøring i personalgruppa. Informant 1 forteller at barn er forskjellige og har ulike interesser, men at dette ikke skal være av betydning, alle barn skal likevel ha det samme tilbudet i barnehagen. Informant 1 forteller også at hvis et barn blir behandlet annerledes av en voksen for eksempel på grunn av dårlig hygiene forteller hun at dette må tas opp med hjemmet. Når barnet har fått bedre rutiner i forhold til hygiene vil dette barnet ha de samme forutsetningene for å bli likt av de voksne som de andre. Akkurat dette utsagnet kan være kritikkverdig og motsigende i forhold til at alle barn skal behandles likt uansett hvem de er og hvordan de er. Hun forteller også at når denne forutsetningen er på plass er det viktig at de voksne handler ut fra barnets nye forutsetninger og ikke henger fast ved de gamle. Akkurat dette er viktig da barn er i stadig utvikling. Hun forteller videre at uansett om barnet har dårlig hygiene så skal det uansett ikke ha betydning for hvordan personalet ser på barnet, men med det forrige motsigende utsagnet kan man kanskje forstå dette som om førskolelærer er klar over at dette er noe som kan skje, selv om det ikke bør skje?

Informant 2 sier at dersom hun hadde lagt merke til at hun selv eller en av hennes medarbeidere forskjellsbehandler et barn ville hun brukt personalmøter til å diskutert hvordan

de kan snu dette. Videre at tanken om likeverd understrekes og at det etableres en enighet i personalgruppa om at det er viktig. Hun forteller også at hennes barnehagen har utformet retningslinjer for hvordan de skal møte barna i barnehagen, blant annet var det stor enighet om at de skal møte hvert enkelt barn på deres premisser, væremåte og nivå. I retningslinjene har de presisert at de må spørre seg selv hvorfor de sier nei når enkelte barn spør om å få lov til noe. Hvorfor de sier nei i akkurat denne situasjonen til akkurat dette barnet, og om det finnes en mulighet for heller å si ja. Dette kan vi se i tråd med den voksnes definisjonsmakt. Er det en grunn til å si nei, eller er det ens egne følelser som styrer kontakten i relasjonen med barnet? (Askland, 2006).

Om det egentlig er fullt mulig å gjennomføre den ønskede aktiviteten barnet spør om kan man se dette som mangel på barnets rett til medbestemmelse (KUD, 2013). Videre kan man også se på den voksne som en undertrykker, og som påtvinger barnet en annen atferd og gjør barnets bevissthet lik undertrykkerens (Freire, 2003).

KONKLUSJON

Ut i fra resultatene kan forsker med trygghet si at informantene er godt kjent med begrepet likeverd i barnehagen. Informantene ser også at likeverd er en viktig verdi og at begrepet rommer mye. Forsker opplever at informantene er reflekterte og jobber ut ifra likeverd som verdi i sin praksis. Forsker fikk også motbevist sin førforståelse omkring litt ekstra aktive barn. Her viser informantene at aktiv ikke behøver å forbindes med noe negativt, og de utviser stor forståelse av at barn er ulike og krever ulike tilnæringsmåter. Informantene viser god forståelse av likeverd som verdi i møte med barn og viktigheten av likeverd i forhold til en begynnende demokratisk forståelse.

AVSLUTNING

I denne rapporten har forsker i teoriperspektivet først tatt for seg likeverd i lovverk og styringsdokumenter. Deretter fulgte en del om makt, som kan sees på som en motsetning til likeverd. I teoriperspektivets siste del har forsker skrevet om likeverd i møte med barn.

I metodedelen har forsker redegjort for begrunnelse av valgt metode, presentert informanter, redegjort for etiske overveielser og feilkilder, samt førforståelse, datainnsamling og resultater av forskning. Deretter fulgte drøfting av funn og konklusjon.

Problemstillingen for denne rapporten var:

«Hvordan forstår førskolelæreren likeverd som verdi i møte med barn?»

Forsker har konkludert med at informantene er godt kjent med begrepet likeverd i barnehagen og at informantene forstår likeverd som en viktig verdi, samt at begrepet rommer mye.

Forsker har konkludert med at informantene er reflekterte og jobber ut ifra likeverd som verdi i sin praksis, og at de utviser stor forståelse av barn som ulike individer med behov for ulike tilnæringsmåter. Forskeren har også konkludert med at informantene viser god forståelse av likeverd som verdi i møte med barn og viktigheten av likeverd i forhold til en begynnende demokratisk forståelse.

Veien videre

Forskningsdelen av denne rapporten kunne også inneholdt observasjoner for å komplementere intervjuenes resultater. Dette ville da blitt en del av et større forskningsarbeid som krever at man har lengre tid på forskning i barnehager. Man har heller ingen garantier for at det vil dukke opp situasjoner under observasjonene som kan relateres til temaet, og ville derfor naturlig falle inn under en del av et større og mer tidkrevende forskningsarbeidet. Dette kan være aktuelt for senere forskning.

Litteraturliste

- Askland, L. (2006): Kontakt med barn. Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjon, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Brodtkorb, E., Norvoll, R., Rugkåsa, M. (2002): Mellom mennesker og samfunn (1.utg), Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Dalland, O. (2012) Metode og oppgaveskriving. (5.utg). Oslo: Gyldendal Akademisk
- FN-Sambandet, (20.11.1989): FNs konvensjon om barnets rettigheter, hentet 01. desember 2014 fra: <http://www.fn.no/Bibliotek/Avtaler/Menneskerettigheter/FNs-konvensjon-om-barnets-rettigheter-Barnekonvensjonen>
- Freire, P. (2003): De undertryktes pedagogikk. De norske Bokklubbene
- Høigård A. (2006): Barns språkutvikling, Oslo: Tano Aschehoug
- Kunnskapsdepartementet (2013): Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver, Oslo: PEDLEX Norsk Skoleinformasjon
- Kvello, Ø. (2010): Barn i risiko. Skadelige omsorgssituasjoner, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Lovdata, (01.01.06.): Lov om barnehager (barnehageloven), hentet 01.desember 2014 fra <http://www.lovdata.no/all/nl-20050617-064.html>
- Løkken, G., Søbstad, F. (2006): Observasjon og intervju i barnehagen. (3.utg) Oslo: Universitetsforlaget

Regjeringen, (25.07.00.): «FNs konvensjon om barnets rettigheter - forkortet utgave», hentet 02.desember 2014 fra

http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/veiledninger_brosjyrer/2000/barnekonvensjonen-kortversjon-norsk.html?id=87582

Tholin, K.R. (2007): Etisk omsorg i barnehagen og skolen, Trondheim: Abstrakt forlag AS

Wahlström, K., (2004): Jenter, gutter og pedagoger, Oslo: Pedagogisk Forum

Vedlegg 1

Intervjuguide

1.Hva legger du i ordet likeverd?

2.Hva tenker du om likeverd som en verdi?

3.Hva handler likeverd om i møte med barn?

4.Hvordan praktiserer dere likeverd på din avdeling?

5.Barn er forskjellige, noen er aktive mens andre er rolige. Hvilke refleksjoner har du omkring likeverd i møte med barn som er ulike?

6.Hva tenker du om likeverd mellom barn?

7.Case: Emma er ei søt og snill jente på 4år. Trives godt med bordaktiviteter. Er litt beskjeden men søker gjerne voksenkontakt og liker å sitte i fanget. Et av de andre barna på avdelingen er Iver, en aktiv og utadvendt gutt på 5 år. En snill gutt som ler og snakker høyt og mye, har temperament og er veldig aktiv på alle områder. Denne dagen har ikke Iver tålmodighet til bordaktivitet men vil leke på gulvet med de jevnaldrende guttene. Emma derimot har god tid til å perle sammen med den voksne Ingrid og sitter også i fanget til Ingrid flere ganger i løpet av dagen. Hun får både smil og klemmer av Ingrid og de hygger seg sammen. Ved hentetid er Iver glad og blid og forteller mor hva de har lekt i dag. På vei ut av gangen ombestemmer Iver seg og snur, han vil ha en hadet-klem av den voksne Ingrid. "Hadet Ingrid, kan jeg få en klem?" sier han. Ingrid stopper opp og ser på han. Mor står et stykke bak Iver og venter. Ingrid ser fort på mor før hun ser på Iver. Iver står og venter med armene mot Ingrid. Ingrid somler og svarer ikke noe særlig. Hun går sakte mot Iver, smiler ikke og søker ikke øyekontakt. Hun bøyer seg ned og gir Iver en rask og liten klem.

Med tanke på likeverd, hvilke refleksjoner gjør du deg omkring denne casen?

8.Hva mener du bør gjøres hvis du eller en av dine medarbeidere ikke behandler et barn ut i fra et syn om at likeverd er en viktig verdi?

Vedlegg 2

UNDERSØKELSE TILKNYTTET HØGSKOLEN I NESNA.

Høsten 2014 gjennomfører sisteårsstudentene på førskolelærerutdanningen ved Høgskolen i Nesna (Hine) en undersøkelse i praksisfeltet. Oppgaven er et selvstendig arbeid basert på en undersøkelse av temaet Den profesjonelle førskolelæreren. Undersøkelsen skal ta i bruk vitenskapelige metoder, og skal gi studentene trening i å analysere en problemstilling knyttet opp til arbeid som førskolelærer. Dette arbeidet skal munne ut i en skriftlig rapport som skal tilfredsstillende vitenskapelige kriterier. Rapporten skal ta i bruk teorier fra fag i studiet. Valg av teori og metode skal begrunnes med utgangspunkt i problemstillingen, for å kunne belyse denne.

Studentene tildeles en veileder ved Hine. Student og veileder har ansvar for at undersøkelsen er i tråd med personvernet. Student og veileder har også ansvar for at informasjon og data som blir innhentet i saker som berører personvern blir slettet, og at anonymitet og taushetsplikt ivaretas i arbeidet med rapporten.

Høgskolen i Nesna, september 2014

Utdanningsleder førskolelærer- / barnehagelærerutdanningen

Vedlegg 3

Navn på kandidat

Adresse

Forespørsel om deltagelse på undersøkelse basert på intervju

Jeg er førskolelærerstudent ved Høgskolen i Nesna, samlingsbasert deltidsutdanning. I dette fjerde og siste året av utdanningen skal vi skrive en profesjonsoppgave i pedagogikk med bruk av forskningsmetode og informanter.

Jeg ønsker å undersøke hvordan barnehagelæreren/førskolelæreren forstår likeverd som verdi i møtet med barn i barnehagen. I den forbindelse ønsker jeg å spørre om dere vil delta som mine informanter i min undersøkelse. Det vil være relevant å stille spørsmål i forhold til hvilke tanker informantene har omkring likeverd og dens syn på barn ut i fra dette. Jeg ønsker å gjøre lydopptak av intervjuet slik at det vil være enklere å gjengi informantenes synspunkter på en nøyaktig måte. Ved ønske kan jeg oversende en kopi av profesjonsoppgaven når den er ferdigstilt.

Jeg ønsker å gjennomføre intervjuer i løpet av uke 48. Intervjuene kan foregå på dagtid eller kveldstid etter informantens behov. For å sikre anonymitet, og overholdelse av taushetsplikt foreslår jeg at det skrives et gjensidig dokument sammen med informanten som blir underskrevet av begge parter. Alle opplysninger som blir innhentet og brukt, vil bli aidentifisert i oppgaven, og innsamlet data vil bli makulert når oppgaven er ferdig og godkjent, anslagsvis jul 2014.

Jeg håper det kan være av interesse for dere å være med å bidra til å forske på hvordan barnehagelæreren/førskolelæreren forstår likeverd som verdi i møtet med ulike barn i barnehagen.

Jeg kan kontaktes på telefon XXXXXXXX

e-post: XXXXXXXX

Mvh, (kandidatens navn)

Vedlegg 4

Taushetserklæring

(Navn på kandidaten) som gjennom forskningsarbeid i barnehager får kjennskap til informasjon forplikter seg til å ikke bruke, utlevere eller på andre måter gjøre informasjon tilgjengelig for uvedkommende. Alle navn på personer og barnehager anonymiseres i profesjonsoppgaven og innsamlet data blir makulert ved godkjenning av oppgaven, anslagsvis jul 2014.

Underskrift kandidat

Underskrift informant